

7596

۸۰

۱

۱۱۲

میرزا

الحمد لله
البرکات

www.KitaboSunnat.com

سرشناسه: شیدائیان، مهدی ۱۳۴۵ / محمدروضه سرا، علی ۱۳۶۶
 عنوان و نام پدید آور: ترجمه و شرح تطبیقی کتاب مبانی تکملة المنهاج / دکتر مهدی
 شیدائیان و علی محمدروضه سرا
 مشخصات نشر: قم: آثار دانشوران، ۱۳۹۷
 مشخصات ظاهری: رقعی ۱۱۲ صفحه
 وضعیت فهرست نویسی: فیپا
 شابک: 978-600-5775-61-7
 یادداشت: عربی - فارسی
 مندرجات: ج. ۱. کتاب القضاء
 موضوع: فتواهای شیعه - قرن ۱۴ - فقه جعفری - رساله عملیه
 شناسه افزوده: محمدروضه سرا، علی، ۱۳۶۶ - مترجم
 شناسه افزوده: شیدائیان، مهدی، ۱۳۴۵، مترجم
 رده بندی کنگره: ۱۳۹۶ ۸۰۴۱ م / ۱۸۳ BP
 رده بندی دیویی: ۲۹۷/۳۴۲۲
 کتایشناسی ملی: ۴۷۱۵۳۰۸

ترجمه و شرح تطبیقی کتاب مبانی تکملة المنهاج

دفتر مرکزی: قم خیابان ارم پاساژ قدس طبقه آخر پلاک ۱۷۶
 تلفن: ۰۲۵۳۷۸۳۲۷۰۷ همراه: ۰۹۱۲۱۵۲۱۵۸۴

مؤلفان:

دکتر مهدی شیدائیان

علی محمد روضه سرا

ناشر: آثار دانشوران

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان

نوبت و سال چاپ: اول / بهار ۱۳۹۷

چاپخانه: زمزم

ناظر چاپ: موسی رضائی پور امام

ترجمہ و شرح تطبیقی کتاب مہانی تملکۃ المسہاج

جلد اول
کتاب القضاء

مولفان:

دکتر مہدی شیدائیان

عضو هیأت علمی پردیس فارابی دانشگاه تهران

علی محمد روضہ سرا

دانشجوی دکتری حقوق جزا و جرم شناسی

فهرست مطالب

- بسم الله الرحمن الرحيم ۱۳
- كتاب القضاء ۱۳
- [تعريف القضاء] ۱۳
- [مسألة (۱): القضاء واجب كفائي] ۱۵
- [مسألة (۲): هل يجوز أخذ الأجرة على القضاء من المتخاصمين أو غيرهما؟] ۱۶
- [مسألة (۳): هل يجوز أخذ الأجرة على الكتابة؟] ۲۱
- [مسألة (۴): تحريم الرشوة على القضاء] ۲۱
- [مسألة (۵): القاضي على نوعين: القاضي المنصوب، وقاضي التحكيم] ۲۳
- [مسألة (۶): هل يكون تعيين القاضي بيد المدعى أو بيده والمدعى عليه معاً؟] ۳۶
- [مسألة (۷): يعتبر في القاضي أمور] ۳۹
- [مسألة (۸): للحاكم أن يحكم بين المتخاصمين بعلمه] ۴۳
- [مسألة (۹): يعتبر في سماع الدعوى أن تكون على نحو الجزم] ۴۴
- [مسألة (۱۰): إذا ادعى شخص مالاً على آخر] ۴۷
- [مسألة (۱۱): لا تسمع بينة المدعى على دعواه بعد حلف المنكر وحكم الحاكم له] ۶۴
- [مسألة (۱۲): إذا امتنع المنكر عن الحلف و ردّه على المدعى] ۶۴

- [(مسألة ١٣): لو نكل المنكر بمعنى أنه لم يحلف و لم يردّ الحلف]..... ٦٥
- [(مسألة ١٤): ليس للحاكم إحلاف المدعى بعد إقامة البينة]..... ٦٦
- [(مسألة ١٥): الظاهر اختصاص الحكم المذكور بالدين]..... ٧١
- [(مسألة ١٦): لا فرق في الدعوى على الميت]..... ٧٥
- [(مسألة ١٧): لو ثبت دين الميت بغير بينة]..... ٧٦
- [(مسألة ١٨): لو أقام المدعى على الميت شاهداً واحداً و حلف]..... ٧٨
- [(مسألة ١٩): لو قامت البينة بدين على صبي أو مجنون أو غائب]..... ٨٣
- [(مسألة ٢٠): لا يجوز الترافع إلى حاكم آخر بعد حكم الحاكم الأول]..... ٨٦
- [(مسألة ٢١): إذا طالب المدعى حقه، و كان المدعى عليه غائباً]..... ٨٧
- [(مسألة ٢٢): إذا كان الموكل غائباً، و طالب وكيله الغريم بأداء ما عليه من حق]..... ٩٠
- [(مسألة ٢٣): إذا حكم الحاكم بثبوت دين على شخص و امتنع المحكوم عليه عن الوفاء]..... ٩٣
- [(مسألة ٢٤): لا يصحّ الحلف إلّا بالله و بأسمائه تعالى]..... ٩٦
- [(مسألة ٢٥): يجوز للحاكم أن يحلف أهل الكتاب بما يعتقدون به]..... ٩٧
- [(مسألة ٢٦): هل يعتبر في الحلف المباشرة]..... ١٠٣
- [(مسألة ٢٧): التورية في الحلف]..... ١٠٤
- [(مسألة ٢٨): لو كان الكافر غير الكتابي المحترم ماله]..... ١١٠

مقدمه

یکی موضوعات بنیادین فلسفه‌ی حقوق، تقابل نظریه‌های حقوقی با تحولات و شرایط اجتماعی است. دگرگونی‌ها و تحولات اجتماعی چنان سریع و گسترده است که هیچ نهاد اجتماعی، حتی قوانین و مقررات حقوقی نیز نمی‌تواند خود را به یک سو بکشد. در نتیجه، حقوق ناچار است با این تحولات و دگرگونی‌ها همگام گردد و یا دست کم چون سایه‌ای آن را تعقیب کند.

بدیهی است که چنان چه دستگاه قضائی، به موازات و همگام با ترقی و توسعه جوامع، پیش نرود، نقش سازندگی و بازدارندگی خود را از دست خواهد داد. به بیان دیگر برای تعمیم عدالت و جلوگیری از تکرار و شیوع جرم و رفع منازعات و اجرای صحیح قوانین، یک نیروی مقتدر قضایی و سیستم جزایی با پشتوانه‌ی کافی برای اجرای احکام آن ضروری است.

این مسأله از یک رو قوانین ماهوی دقیق و همگام با تحولات روز را می‌طلبد و از سوی مهم تر نیازمند مجریانی قدر و توانمند است تا با فهم دقیق و صحیح از قوانین و تفسیرهای خردانه و مطابق به سیاست شارع و روح حاکم بر قوانین، هم مقررات

اسلامی را اجرا نمایند و هم از تضييع حقوق مراجعين به دستگاه قضايی جلوگیری کنند.

جدایی قوانین جزایی از گزاره های اخلاقی مشکل را چند برابر نموده است. توضیح اینکه با مراجعه به متون اسلامی می توان دریافت که شارع مقدس از طرفی اجرای عدالت را لازم و ضروری دانسته و از طرفی دیگر بر ایجاد و حاکمیت احساس عدالت تاکید فراوان نموده است. دستوراتی همچون رعایت مساوات بین طرفین دعوا در نگاه و گفتار، هم سفره نشدن با یکی از طرفین، یکسانی خطابات و برخوردها با خواهان و خوانده همه از اموری هستن که باعث گسترش این احساس می گردند. متأسفانه علی رغم تاکیدات فراوان شارع به امور گفته شده و حساسیت دستگاه قضاء به عنوان سیستمی که مستقیماً با حیثیات و اصول حیاتی افراد جامعه درگیر است، امروزه شاهد این هستیم که بعضی از قضات در اثر عدم درک درست از روح حاکم بر قوانین اسلامی و اصول قضایی بیان شده در متون دینی و صرفاً با تمسک به اصول حقوقی و قانونی خشک و بی روح، نه تنها باعث تضييع حقوق مردم می شوند بلکه باعث بدبین شدن مردم به سیستم قضایی و بالتبع اصول قضایی اسلام می شوند.

از اینرو لازم است تا در کنار قوانین حقوقی موجوده، با مطالعه متون دینی خصوصاً کتبی که در زمینه نحوه قضاوت و خصوصیات

قضات نگاشته شده اند به اغراض شارع و دستورات او در برخورد با مردمی که ناامید از همه جا برای دادخواهی و ستاندن حق به محاکم مراجعه می کنند، پی برده و آنها را اجرا نمائیم.

از میان کتب موجود در این زمینه، کتاب قضاء از مجموعه مبانی تکمله المنهاج حضرت آیت الله خوئی از اهمیت بسزایی برخوردار است از جمله اینکه:

۱- این کتاب توسط یکی از مبرزترین فقهای معاصر نوشته شده است لذا علاوه بر اتقان در مطالب و استحکام دلایل، از ویژگی مطابق بودن احکام آن با خصوصیات زمانه و عرفیات عصر برخوردار است.

۲- مسائل این کتاب در عین متانت و وزانت علمی از چنان روانی و گویایی در گفتار بهره مند است که گاهی از نظر خواننده مساله ای سهل و ممتنع به نظر می آید. علت این امر را باید در شیوه مولف آن جست؛ چرا که شیوه ایشان در بیان مطالب سنگین به شکل شیوا و ساده است. این خصیصه باعث می گردد تا خواننده محترم در پیچ و خم عبارت فقهی متوقف نشده و فهم مطالب برای او آسان جلوه نماید.

۳- بیان مسائل کتاب به شکل مبوب و به صورت مساله و کوتاه باعث می گردد دسترسی به مطالب آن ساده و سریع شود. به گونه

ای که پیدا کردن مطلبی خاص از بین مسائل بیان شده در کوتاه ترین زمان برای خواننده میسر گردد.

۴- بیان استدلال ها به شکل منطقی در ذیل هر مطلب، کتاب را از یک رسله علمیه ساده به کتابی علمی تبدیل کرده است. ضمن اینکه جدایی استدلال ها از اصل مساله باعث شده تا طیف وسیعی از مخاطبان را دربر بگیرد به شکلی که هم محقق علوم حقوقی می تواند با مراجعه به استدلال ها از مطالب بهره مند گردد و هم افرادی که صرفاً به دنبال دانستن اصل مساله هستند.

۵- ویژگی دیگری که این کتاب را بر کتب مشابه برتری می بخشد، حذف مطالب زائد و تاریخ گذشته و نیز مطالب غیر کاربردی است. علاوه بر اختصار و غناء در مطالب، نویسنده تلاش نموده است تا با بیان امثله مناسب، وجه کاربردی کتاب را برجسته نماید.

این امتیازات و نیز وجوه دیگری که از مطالعه کتاب به دست خواهد آمد، نگارندگان را بر آن داشت تا با ترجمه کتاب دسترسی به آن را برای همگان مقدور نمایند. در این میان هر جا که به نظر مطلب از غموضیت فقهی برخوردار است و یا برگرداندن عبارت عربی به فارسی با نارسایی همراه است، توضیحات مکمل و مبین در قابل عبارتی ساده و مزجی در [] بیان شده است.

در انتها بر خود لازم می دانیم که از زحمات جناب آقای سید جعفر اسحاقی که با دقت، تمام متن را از حیث محتوا،

نگارش و ویراستاری بررسی نموده و نکات در خور توجه و
ارزشمندی در جهت اصلاح این نوشتار فرمودند تشکر و
قدردانی کنیم چرا که به یقین زحمت ایشان کم از تلاش
نویسندگان نبوده است.

همچنین ذکر این نکته لازم است که هرچند نگارندگان تمام تلاش خود را در اتقان و هماهنگی ترجمه و توضیحات با مقصود مولف و قواعد ادبی به کار بسته اند لکن بنابر قاعده «غیر المعصوم غیر معصوم» معتقداند قطعاً اشتباهاتی در این بین پیش آمده و لغزش هایی از قلم صادر شده که امید است با تذکر و نقد عالمانه خوانندگان عزیز در چاپ های بعدی مورد اصلاح واقع شوند.

و آخر دعوانا ان الحمد لله رب العالمین

توجه

۱- برای سهولت کار، متن و ترجمه هردو در یک قست و ترجمه بلافاصله بعد از متن بیان شده است.

۲- ترجمه‌ها اصولاً با شیوه‌ی روان‌سازی بیان شده است نه تحت اللفظی.

۳- پانوشتهایی که در متن اصلی به صورت «پاورقی» بیان شده است، در این کتاب به صورت پانوشته و مرتباً با ذکر شماره بعد از بیان متن کتاب ذکر می‌شوند.

۴- اصولاً توضیحات به صورت مزجی و درون‌گروشه - [] - بیان شده است تا ارتباط متن و انسجام آن بهم نخورد.

۵- در مواردی که به نظر نگارندگان، توضیحات درون‌متنی به نظر کافی نبوده است، در انتهای مساله با علامت «**» توضیحات بیشتر بیان شده است.

با آرزوی موفقیت شما خواننده‌ی گرام